

(1832-1878)

ЖИВОТ И РАД ЂУРЕ ЈАКШИЋА

Листајући странице књижевног и ликовног стваралаштва Ђуре Јакшића, чини се да негде у тим редовима куца било Ђуриног стварног живота. Све животне недаће које су га сатирале годинама преливају се у јеткост и тугу његове поезије и постају тумач његовог богатог књижевног дела.

Ђура Јакшић, син првенац свештеника Дионисија, рођен је 27. јула 1832. године у Српској Црњи у Банату. У родној Црњи пошао је у српску основну школу, у оближњем Хацфелду учио немачку школу, а у Сегедину, након завршене основне школе, уписује гимназију и завршава три разреда. Због слабог учења отац га је двапут давао у трговце, а Ђура је стално бежао од шегртовања. У Сегедину је почео да учи цртање, затим прешао у једну темишварску цртачку школу, да би после отишао на академију коју је држао Италијан Марастони. Догађаји револуционарне 1848. године гоне га из Пеште у Велики Бечкерек (Зрењанин) у кућу чувеног сликара Константина Данила. Следеће године постаје добровољац у српској војсци која руши револуционарни талас сматрајући да брани своје домове и права свога народа. Оно што је пораз донео Мађарима, то је победа донела Србима - још теже друштвене прилике под Баховим апсолутизмом. Све наде и сва обећања су већ тада била изневерена. Ђура се поново налази код Константина Данила, да би се 1851. нашао у Бечу где почиње да проучава слике по галеријама, али не студира. Дружећи се са Змајем, ту је почео и да пише песме.

Пола године студирао је на сликарској академији у Минхену. Објављује своје прве песме у "Седмици". Ипак, Ђура живи тешко од нередовних и малих прихода од слика, бедних хонорара за песме и повремене

помоћи пријатеља. Тако незадовољан враћа се у Србију 1856. године. Живи у Новом Саду где се креће у књижевним круговима, а истовремено слика личности српке историје. За овај период везује га покушај калуђерења у манастиру Крушедол. Године 1857. био је учитељ у селима Подгорцу и Сумраковцу. Након тога са женом одлази у Беч на сликарску академију. Отац и пријатељи слали су му мало новца за издржавање, па Ђура опет бива осуђен на лутање: Нови Сад, Београд, Пожаревац, Крагујевац. Сукоби са средином гоне га у Сабанту где је у идиличном миру провео једну годину. Враћа се у Пожаревац где се као учитељ, а затим као наставник цртања, задржао две године. Долази у сукоб са локалним властима, па због тога бива пребачен у Рачу Крагујевачку. Тамо се настављају гоњења, био је чак и затваран због сукоба са властима.

Одлази у Београд, па у Јагодину. Отпуштен је из службе. Крајем 1872. постављен је за коректора Државне штампарије у Београду,

Ноћна стража (уље на платну)

где је остао до смрти. Умро је од туберкулозе 16. новембра 1878. године.

Стално је покушавао да се избави од животних недаћа, да побегне од сопственог мучеништва, од своје немоћи. Од сваког новог места очекивао је нови живот који никада није дошао. Сазнање да је недоучен као сликар, песник и човек, за Ђуру је било теже од неимаштине у којој је живео са својом женом и децом. У њему се таложило осећање инфериорности, комплекс немоћи који је најчешће испољавао у пркосу и охолости, а врло често и у самопребацивањима и клонућима.

Друштвена збивања времена у коме је живео још више су појачавала његову животну нестабилност. Ђурина родољубива ишчекивања била су изневерена, а опште национално и социјално ослобођење његовог народа далеко.

Због тога је био врло огорчен, па су тако настала и његова дела пуна осуде и бунта. Пред смрт је био и судски гоњен због својих дела.

Ђура Јакшић, као песник и као сликар, спада међу оне наше ретке великане који не застаревају. Његове песме :Отаџбина, Падајте браћо, Мила, Поноћ, На Липару, Љубав, Отац и син, Кроз поноћ, Пијем, Вече, Пут у Горњак, Ја сам стена и многе друге, остаће као вечно сведочанство Ђуриног пркоса, бунта, љубави, самоће, родољубља...Оне су лавиринт његовог бoемског живота који ће стално привлачити знатижељу сваког новог младог нараштаја.

Аутопортрет Ђуре Јакшића